

Acta

van de Generale Synode Zwolle-Zuid

2008-2009

van de Gereformeerde Kerken in Nederland

Hoofdstuk 15

Financiën en beheer

Het auteursrecht van deze tekst berust hetzij bij de auteur, hetzij bij de Gereformeerde Kerken in Nederland. Voor alle zaken het auteursrecht betreffend kan contact opgenomen worden met het deputaatschap generaal-synodale publicaties via: publicaties@gkv.nl.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in wat voor vorm of op wat voor manier dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de rechthebbende, behoudens de uitzonderingen bij de wet gesteld.

Deputaten financiën en beheer

Artikel 143

26-09-2008

Algemene behandeling rapport deputaten financiën en beheer

Voorstel: deputaten financiën en beheer

Materiaal:

1. rapport van deputaten financiën en beheer met aanvulling;
2. Huishoudelijke regeling voor generale synoden (HR), vastgesteld door de Generale Synode van Amersfoort-Centrum 2005;
3. rapport van de financiële synodecommissie over de uitvoering van de synodale besluiten door deputaten financiën en beheer (zie bijlage 15.1).

Besluit 1:

deputaten financiën en beheer te dechargeren en het door hen gevoerde beleid goed te keuren; tevens de quaestor onder dank te dechargeren.

Grond:

deputaten en de quaestor hebben op correcte wijze hun werk uitgevoerd.

Besluit 2:

de tekst van de HR, bijlage 3, par. 3.1 als volgt vast te stellen:
het innen bij de kerken van het door de synode, op voorstel van deputaten F&B, vastgestelde totaal quotum per ziel. Hierbij zal, na overleg met het deputaatschap ASE vanwege de piramidale opbouw van hun quotum, vooraf bij het opleggen van de quota verrekening van plaatselijk te hoog geheven quotabedragen plaatsvinden, om te voorkomen dat er te hoge quota geheven worden die achteraf weer terugbetaald of verrekend moeten worden.

Grond:

om te voorkomen dat achteraf verrekeningen moeten plaatsvinden verdient het aanbeveling reeds bij het opleggen van het landelijk quotum de vrijstelling voor projecten in het eigen ressort, waaraan reeds langs andere kerkelijke weg wordt bijgedragen, hierop in mindering te brengen.

Besluit 3:

in bijlage 3, par. 3.2 van de HR de zinsnede: "Deputaten dienen de komende synode met voorstellen te dienen op dit punt" laten vervallen.

Gronden:

1. in de HR is bepaald dat deputaten F&B de volgende synode moeten dienen met een voorstel voor het aanhouden van een kortstondige egalisatiereserve om schommelingen in de jaarlijkse quotumverhoging zoveel mogelijk te beperken;
2. in de praktijk gebruiken deputaten F&B de reserve bij de quaestor voor het al of niet inzetten als egalisatiemiddel;
3. verdere machtiging voor het handelen van deputaten F&B is niet nodig of gewenst, de huidige machtiging is voldoende en in het door F&B geformuleerde, verwijnde beleid inzake de reserves is dit punt al geregeld.

Besluit 4:

de opdracht zoals genoemd in Acta GS Amersfoort-C, hoofdstuk 15, artikel 187, besluit 1, lid 2.a.5.a in te trekken en in bijlage 3 van de HR. 3.5.a te laten vervallen.

Gronden:

1. aan deputaten F&B is de opdracht gegeven om de criteria voor het voeren van een eigen administratie door deputaatschappen verder uit te werken, vast te leggen en per deputaatschap vast te stellen of hieraan wordt voldaan;
2. het is niet zo eenvoudig om algemeen geldende, objectieve criteria te formuleren;
3. in de praktijk heeft zich al een splitsing voorgedaan en langs natuurlijke weg is dus al een regeling tot stand gekomen;
4. nu in feite al duidelijk is hoe de splitsing is en de bestaande situatie geen knelpunten oproept, is het niet zinvol om hiervoor achteraf criteria vast te stellen.

Besluit 5:

de opdracht zoals genoemd in Acta GS Amersfoort-C, hoofdstuk 15, artikel 187, besluit 1, lid 2.a.5.b in te trekken en in bijlage 3 van de HR par. 3.5.b te laten vervallen.

Gronden:

1. aan deputaten F&B is de opdracht gegeven richtlijnen op te stellen voor externe accountantscontrole en financiële verslaglegging van de deputaatschappen;
2. uitvoering van deze opdracht is niet eenvoudig vanwege de grote diversiteit in aard en omvang van de deputaatschappen, waardoor algemene richtlijnen voor een deel van de deputaatschappen onvoldoende specifiek zullen blijken;
3. de praktijk heeft zelf al voor een oplossing gezorgd nu de deputaatschappen die zelf de administratie verzorgen voor een groot deel al gezorgd hebben voor controle door een externe accountant of daar mee bezig zijn;
4. deputaten F&B nemen kennis van de controleverslagen en waar nodig zullen de contactpersonen van F&B nader aandacht aan de controleaspecten kunnen geven bij de betreffende deputaatschappen.

Besluit 6:

de nieuwe tekst van de HR, bijlage 3, par. 3.5. als volgt vast te stellen:
Indien een goede beheersing van de financiën van afzonderlijke deputaatschappen dit vereist, kunnen deputaten F&B met oog op deze beheersing bindende aanwijzingen geven aan de betreffende deputaatschappen ten aanzien van:

- a. de te voeren administratie;
- b. richtlijnen voor de financiële verslaggeving en de externe accountantscontrole daarop;
- c. vereiste functiescheidingen;
- d. het afsluiten van overeenkomsten met derden van relatief grote omvang ten opzichte van het budget van het deputaatschap, in verband met mogelijke financiële/fiscale risico's. Deputaatschappen melden een voornemen tot het afsluiten van dergelijke overeenkomsten tijdig aan hun contactpersonen van F&B, zodat F&B kan beoordelen of advisering/ondersteuning wenselijk wordt geacht en of eventuele bindende aanwijzingen noodzakelijk zijn. Van deze verplichting zijn, vanwege het reeds aanwezige toezicht, de twee grote zelf administrerende deputaatschappen met een specifieke status (TUK en ZHT) vrijgesteld;

Gronden:

1. op grond van de overwegingen, vermeld onder de gronden bij de besluiten 4 en 5, kan de tekst van par. 3.5. beperkt worden tot het machtigen van deputaten F&B om aanwijzingen aan

2. deputaatschappen te geven voor die gevallen en situaties waarin dit volgens F&B vereist is; de nieuwe tekst onder 3.5.c komt in de plaats van de opdracht om de minimaal vereiste functiescheidingen te bepalen en vast te leggen. Deputaten F&B hebben hiervoor richtlijnen vastgesteld (bijlage III rapport F&B voor de GS Zwolle-Zuid 2008);
3. de toevoeging onder punt 3.5.d is gebaseerd op het aanvullende rapport van deputaten F&B, waarin is aangegeven dat in de praktijk blijkt dat het wenselijk is dat deze deputaten de mogelijkheid krijgen om betreffende de totstandkoming van belangrijke overeenkomsten die deputaatschappen aangaan, te adviseren of daarvoor voorschriften te geven. Tot belangrijke overeenkomsten dient tevens te worden gerekend het aangaan van verplichtingen in de personele sfeer, ook als er geen sprake is van een dienstverband.

Besluit 7:

de tekst van de HR, bijlage 3, par. 3.9, als volgt vast te stellen:
 Uitvoering geven aan het vastgelegde en met de deputaatschappen te communiceren beleggingsbeleid ten aanzien van de reserves en voorzieningen;

Gronden:

1. deputaten F&B hebben in hun rapport hun nader geformuleerde beleid inzake reserves en voorzieningen uiteengezet. Daarmee hebben zij ook voldaan aan de opdracht om tot vastlegging van het beleggingsbeleid te komen;
2. in de opdracht van de GS Amersfoort-C 2005 is ook opgenomen het vastleggen van beleid voor het toedelen van de beleggingsopbrengsten van centraal beheerde reserves bij de quaestor.
 In hun rapport voor de GS Amersfoort-C 2005 zijn deputaten F&B er van uitgegaan dat over deze reserves geen rente wordt vergoed aan de desbetreffende deputaatschappen, doch dit is niet expliciet in een besluit bevestigd.
 In besluit 12 wordt vastgelegd dat er geen rente wordt vergoed en derhalve kan dit onderdeel van de opdracht thans vervallen.

Besluit 8:

de tekst van de HR, bijlage 3, par. 3.12 als volgt vast te stellen:
 Het opstellen van een totale financiële rapportage van alle deputaatschappen als geheel. Deze rapportage wordt door deputaten financiën en beheer zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk binnen zes maanden na het kalenderjaar, bij de synode ingediend en ter beoordeling in handen van de financiële commissie gesteld.

Gronden:

1. volgens de huidige regeling dient het door deputaten F&B opgestelde totaaloverzicht te worden gecontroleerd door een externe accountant;
2. op de GS Amersfoort-C 2005 is discussie ontstaan over de vraag of de hier bedoelde controle wel nodig is. Aan deputaten F&B is de opdracht gegeven met voorstellen te komen voor een andere redactie;
3. de praktijk is dat bijna alle jaarrekeningen door een externe accountant worden gecontroleerd. Voor de deputaatschappen die hun administratie door de quaestor laten verzorgen geldt dat het rapport hierover ook door een externe accountant wordt gecontroleerd;
4. de controle van het geheel heeft weinig toegevoegde waarde en gaat met extra kosten gepaard. Deze kan daarom vervallen.

Besluit 9:

- a. artikel 4.1.4.b. uit bijlage 3 van de HR te laten vervallen en het huidige artikel 4.1.4.c. te vernummernummeren tot 4.1.4.b.;

- b. de eerste zin van artikel 4.1.5. van genoemde regeling te bekorten tot: deputaatschappen dienen regelmatig na te gaan of dekking van kosten op een andere wijze kan plaatsvinden dan via quotum;
- c. in de eerste zin van artikel 4.1.6. van genoemde regeling de indeling naar basisvoorzieningen en overige activiteiten te laten vervallen waardoor deze zin als volgt luidt: deputaten F&B zijn bevoegd om een doelmatigheidsonderzoek in te stellen dan wel te laten instellen over de bedrijfsvoering binnen de organisatie waarvoor door de generale synode deputaten benoemd zijn.

Gronden:

- 1. de huidige regeling gaat er van uit dat de deputaatschappen hun begrotingen dienen te splitsen in aangeboden basisvoorzieningen en additionele activiteiten;
- 2. deze bepaling betreft slechts één aspect van de beoordeling van de begrotingen en blijkt in de praktijk nauwelijks of niet uitvoerbaar.

Besluit 10:

de tekst van artikel 4.1.9 van de HR als volgt te laten luiden:
zelf administrerende deputaatschappen zijn bevoegd voor bijzondere omstandigheden een bestemmingsreserve dan wel voorziening aan te leggen. Wanneer uit de jaarrekening van het deputaatschap blijkt dat de reserve/voorziening uitgaat boven het gestelde maximum, wordt het meerdere overgedragen aan het deputaatschap F&B. Deputaten F&B kunnen bindende voorschriften geven of uitspraken doen over de vraag wat onder bestemmingsreserve/voorziening moet worden verstaan. Zij zijn ook bevoegd aan te geven hoe hoog een bestemmingsreserve/voorziening mag zijn;

Grond:

het huidige artikel 4.1.9 is nogal groot en behandelt verschillende zaken. In verband met de nieuwe formulering van het beleid inzake reserves en voorzieningen is het wenselijk het tweede deel van dit artikel te wijzigen en in een afzonderlijk nieuw artikel op te nemen.

Besluit 11:

- a. de tekst van artikel 4.1.10 van de HR als volgt te laten luiden:
het deputaatschap F&B stelt tevens vast, welke omvang de centraal aangehouden algemene reserve (CAR) mag hebben. In deze reserve, die wordt beheerd door dit deputaatschap, worden ook overschotten aan middelen ten opzichte van hun jaarbegroting van zelf administrerende deputaatschappen gestort, voorzover deze niet nodig zijn voor aanvulling van hun reserves en voorzieningen. Deze deputaatschappen beschikken zelf dus niet over een algemene, vrij te besteden reserve. Met de twee grote zelf administrerende deputaatschappen met een specifieke status (TUK en ZHT) kunnen hierover afwijkende afspraken worden gemaakt, indien hun specifieke status dat vereist.
Deputaatschappen die zelf geen administratie voeren, betalen hun uitgaven via de quaestor. Overschotten en tekorten ten opzichte van hun jaarbegroting komen ten gunste c.q. ten laste van de algemene middelen van het deputaatschap F&B.
Eens per 3 jaar -conform de begrotingscyclus van de synode- rapporteert F&B aan de synode over de omvang van de Centrale Algemene Reserve in relatie tot de risico's en waarborging van de continuïteit. Zo nodig worden daarbij voorstellen gedaan voor aanpassing van de CAR. F&B voert jaarlijks bij het opstellen van de jaarrekening een beoordeling van de omvang van de CAR uit. Wanneer er een overschot bij de centrale algemene reserve ontstaat, dient dit te worden aangewend voor verlaging van het quotum in volgende jaren;
- b. de huidige artikelen 4.1.10 en 4.1.11 worden vernummerd tot 4.1.11 en 4.1.12.

Grond:

het huidige tweede deel van art. 4.1.9 dient te worden aangevuld met bepalingen over de centraal aangehouden algemene reserve (CAR) overeenkomstig het door deputaten F&B in hun rapport nader geformuleerde beleid inzake reserves en voorzieningen.

Besluit 12:

de tekst van het nieuwe artikel 4.1.11. van de HR als volgt te laten luiden:
deputaatschappen brengen hun liquiditeiten in verband met reserves en voorzieningen onder bij de quaestor. Deze draagt zorg voor risicomijdende belegging op spaar- en depositorekeningen bij goed bekend staande banken vallend onder het toezicht van DNB en de AFM. Over bij de quaestor ondergebrachte liquiditeiten wordt geen rente aan de deputaatschappen vergoed.
Deputaten F&B kunnen met TUK en ZHT hierover afwijkende afspraken maken vanwege hun specifieke status, waarbij de eis van risicomijdende belegging zal worden gehandhaafd.

Gronden:

1. de bepaling over het beleggen van reserves door de quaestor is aangescherpt en daarmee aangepast aan de huidige situatie in het bankwezen;
2. het centraal onderbrengen van de liquide middelen in verband met reserves en voorzieningen levert voor de kerken als geheel hogere beleggingsbaten op. Tevens is het van belang voor het beheersen van de totale geldstroom.
3. de deputaatschappen dienen alleen de voor hun exploitatie benodigde bedragen te ontvangen. Het daaraan toevoegen van beleggingsbaten is niet gewenst en past ook niet bij de door de synode vastgestelde budgetfinanciering.
4. vanwege hun specifieke status en (toekomstige) externe bindende richtlijnen moet de mogelijkheid open blijven dat met deputaten TUK en ZHT afwijkende afspraken worden gemaakt.

Besluit 13:

het deputaatschap F&B te verzoeken de kerken er jaarlijks bij het aanbieden van de quotumlijst op te wijzen dat:

1. middelen, die door lokale kerken beschikbaar worden gesteld voor activiteiten op lokaal of regionaal niveau, los staan van hun bijdragen aan de landelijke quota en daarop niet in mindering kunnen worden gebracht;
2. aanspraak op landelijke middelen voor activiteiten op lokaal of regionaal niveau slechts mogelijk is nadat daartoe is besloten door de generale synode, die om de drie jaar bijeenkomt. Hierover dient vooraf advies te worden gevraagd aan deputaten F&B;
3. bij de voorbereiding van nieuwe lokale activiteiten lokale kerken of meerdere vergaderingen geen verplichtingen dienen aan te gaan of verwachtingen te wekken, die (voor een deel) afhankelijk zijn van landelijke bijdragen die nog niet door de generale synode beschikbaar zijn gesteld. Voorkomen moet worden dat de eerstvolgende generale synode daarover niet meer in eigen verantwoordelijkheid en morele vrijheid een beslissing kan nemen.

Gronden:

1. deputaten F&B lopen er regelmatig tegenaan dat er een toenemende budgetdruk is bij de kerken vanwege uitgaven die buiten het centrale quotum omgaan;
2. voornoemde ontwikkelingen staan haaks op het streven om de lasten voor de kerken te beheersen en waar mogelijk te verlagen;
3. om te voorkomen dat het streven naar een verantwoord landelijk quotumbeleid doorkruist wordt door lokale lastenstijging is het gewenst bij de kerken hiervoor aandacht te vragen.

Besluit 14:

- a. deputaten F&B dank te zeggen voor het uitbrengen van hun rapport “*Stroomlijnen personeelsbeleid*”;
- b. de volgende richtlijnen goed te keuren:
  1. De deputaatschappen die voor het in loondienst zijnde personeel de CAO Welzijn & Maatschappelijke Dienstverlening toepassen, stemmen onderling de salariëring af van de hoogste leidinggevenden. Dit vanwege het feit dat de werknemers binnen de instellingen hiertoe niet bevoegd zijn.
  2. Vanwege het belang van uniformering van de arbeidsvoorwaarden zullen het ADC en de TUK in de verdere ontwikkeling van het arbeidsvoorwaardenbeleid zich binnen de financiële kaders zo veel mogelijk richten op de CAO van VSNU. Beide instellingen informeren elkaar over voorgenomen verandering op het gebied van de arbeidsvoorwaarden.
  3. In de rapportage naar de synode zullen de deputaatschappen een overzicht geven van de personeelsformatie, waarbij in ieder geval wordt aangegeven welke functies er zijn en het aantal fte's per functie.
  4. Wanneer een deputaatschap besluit om voor het eerst een werknemer in loondienst te benoemen, dient voor de toepassing van de arbeidsvoorwaarden aangesloten te worden bij de reeds bestaande regelingen van de andere deputaatschappen.
  5. Nieuwe of bestaande deputaatschappen die zich als instelling gaan vestigen in het Gbouw en zelf de loon- en personeelsadministratie uitvoeren, zullen zich aansluiten bij hetzelfde administratieve verwerkingsstelsel dat daar wordt gebruikt.
  6. In elke instelling waarin geen directeursfunctie aanwezig is zal jaarlijks – en tussentijds als zich een wijziging voordoet - worden gepubliceerd welke functionaris belast is met het personeelsbeleid en als zodanig de werkgever vertegenwoordigt.
  7. Deputaatschappen zien er op toe dat geen deputaat in een situatie geraakt waarin hij beslissingen moet nemen die de schijn oproepen van partijdigheid en/of verstrengeling van belangen.
  8. Deputaatschappen die afwijken van de door deputaten F&B uitgebrachte adviezen, zullen dit in hun rapport aan de volgende synode verantwoorden.

Gronden:

1. met het uitbrengen van dit rapport hebben deputaten F&B aan de door de synode gegeven opdracht op dit terrein voldaan;
2. de richtlijnen bieden een goede en noodzakelijke basis voor het beleid op dit terrein.

Besluit 15:

- a. de in de HR, bijlage 3, hoofdstuk 3, opgenomen instructie voor deputaten financiën en beheer aan te vullen met:
  13. de overige taken die voortvloeien uit de regeling voor het financiële beleid van de generale synode;
  14. de taken die voortvloeien uit de opgedragen samenwerking met de financiële synodecommissie (artikel 12, Huishoudelijke regeling voor generale synoden);
  15. voor de aanvang van de eerstvolgende generale synode de begrotingen van de deputaatschappen te beoordelen en advies daarover aan het begin van de synode aan de financiële synodecommissie te doen toekomen;
- b. het huidige nummer 13 van deze instructie te vernummernummeren tot nummer 16.

Gronden

1. de opdrachten voor deputaten F&B zijn opgenomen in besluit 1 van de GS Amersfoort-C 2005 (Acta, artikel 187). Deze zijn voor een deel overgenomen uit de instructie in paragraaf 3 van de HR en voor een deel aangevuld met andere opdrachten;

2. het verdient aanbeveling alle opdrachten op één plaats op te nemen, waarbij het voor de hand ligt deze opdrachten over te brengen naar de instructie in de HR;
3. in verband met deze verplaatsing van opdrachten naar de instructie dient er bij de instructie vernumming plaats te vinden.

Besluit 16:

opnieuw deputaten financiën en beheer te benoemen met als opdracht het uitvoeren van de instructie, opgenomen in bijlage 3, hoofdstuk 3, van de HR.

Besluit 17:

deputaten F&B machtiging te verlenen om over de jaren 2009 t/m 2011 bij elkaar maximaal € 162.000 quorum te mogen heffen om de reserves op het voor de continuïteit noodzakelijk geachte niveau te houden, met dien verstande dat deputaten F&B jaarlijks zullen beoordelen of heffing in verband met de continuïteit in de financiën noodzakelijk is. Deputaten F&B zullen bij de kerken duidelijkheid verschaffen omtrent hun beleid in deze en aan de Financiële Commissie van de volgende generale synode verantwoording afleggen van hun gevoerde beleid op dit punt.

Grond:

zonder deze aanvulling van het quorum zullen volgens de prognoses de totale reserves onder het gewenste niveau dalen. Dit wordt voor de financiële continuïteit en het afdekken van financiële risico's niet verantwoord geacht.

Besluit 18:

voor de diverse deputaatschappen het budget vast te stellen zoals opgenomen in bijlage 15.2.

Bespreking

Van het deputaatschap financiën en beheer zijn bij de bespreking aanwezig de brs. J. Dekens, E.T. Doombos, S. Hiemstra, S. Jonker, G.J. Laan, H. Post, H.B. Smit en E.Th. de Vries. In verband met de relatie die er in de besluiten ligt met de financiën van de Theologische Universiteit zijn van deputaten curatoren aanwezig de brs. D. Laan en P.T. Pel.

De preses introduceert het deputaatschap met de opmerking dat dit het enige deputaatschap is waar geen predikanten inzitten. Ook in de financiële commissie die door de synode benoemd is, zijn geen predikanten vertegenwoordigd. Hij acht de assessor beter in staat om aan de discussie leiding te geven en draagt daarom de hamer aan hem over.

Tijdens de eerste zitting op 26 september zijn de algemene besluiten van deputaten F&B aan de orde. De besluitvorming rondom de quota vindt plaats op 3 oktober. Daar liggen twee licht onderscheiden voorstellen op tafel: een van deputaten F&B en een van de financiële commissie. Zie verder onder het kopje *Vaststelling quota*.

Het rapport van deputaten wordt kort toegelicht door deputaat De Vries. Hij wijst erop dat veel van wat in gang gezet is door de GS van Leusden nu een welomschreven vorm heeft gekregen. Dat resulteert in een voorstel de Huishoudelijke regeling voor generale synoden op een aantal punten iets aan te passen. Verder ligt er een voorstel om door middel van een verhoging van de quota de reserves wat aan te vullen.

Namens de financiële commissie (FC) geeft br. Greving nog een korte beschouwing. Hij gaat met name in op de financiële situatie van de Theologische Universiteit. Het voorstel om de uitgaven van de TU door te laten lichten is enigszins aangepast. Verder beveelt hij het rapport en het werk van deputaten F&B met een gerust hart aan bij de synode. Er is met liefde, zorg en grote toewijding gewerkt. Door de FC zijn de accountantsrapporten ingezien – er is geen enkel zorgpunt geconstateerd. De FC stelt dan ook voor om deputaten F&B en met name ook de quaestor te dechargeren.

Eerste ronde

In de eerste ronde wordt door enkele sprekers benadrukt dat het hier maar ten dele gaat over geld. Veel meer is de geestelijke dimensie aan de orde. Hoe kan het dat wanneer we in een zo'n welvarend land leven als Nederland het toch moeilijk wordt om de benodigde gelden bijeen te krijgen? Als je het op de keper beschouwd gaat het over de prijs van een fles whisky per ziel. Dat is het bedrag wat bijeengebracht moet worden voor het functioneren van de landelijke kerken. Zouden we niet meer in moeten zetten op versterking van het geestelijk klimaat – en minder op de zorgen van: komt het geld er wel? Moeten we echt op de nullijn gaan zitten? Ligt er niet een taak voor de kerkenraden om dit thema (opnieuw?) aan de orde te stellen in de huisbezoeken? Worden de jongeren groot gebracht bij de idee dat je een deel van je inkomen afdraagt voor de kerk? Wie dan concreet naar de eventuele uitbreiding van het quotum kijkt – mocht de GS alle voorstellen goedkeuren – heeft het over een bedrag van tussen de 2 en 5 euro. Dan hebben we het over een zakje patat en een bierje op een terras. Deputaten, zo wordt verder opgemerkt, zeggen dat ze signalen hebben dat de quotumdruk te hoog is. Maar is dat niet rijkelijk vaag? Kunnen deputaten deze stelling wat meer kracht bijzetten?

Een andere tendens die gesignaleerd wordt is de verschuiving van het accent naar de plaatselijke gemeente. Het weinige draagvlak dat gesignaleerd wordt voor het kerkverband zal ook op financieel gebied eens merkbaar worden. Concreet zie je dat waar gelden wel beschikbaar komen voor plaatselijke initiatieven, zoals deputaten constateren, ten koste van de landelijke afdracht. Dan kun je constateren dat het een geestelijke zaak is en je vraagtekens zetten bij de genoemde tendens, maar het is wel realiteit. Daarom lijkt het toch verstandig om als deputaten op de nullijn te gaan zitten. Wel mag en moet je landelijk nadenken over de vraag hoe om te gaan met particuliere of plaatselijke initiatieven. Daarvoor wordt soms ook aangeklopt bij andere gemeenten of worden fondsen geworven. Dat staat haaks op het beleid dat de kerken tot op heden voerden, nl. dat we niet met zijn allen gaan vissen in dezelfde vijver.

Wat betreft de TU wordt gevraagd naar de kritische houding die deputaten lijken in te nemen tegenover de onderwijsinstelling van de kerken. Met kracht wordt opgeroepen deze houding te laten varen. De kerken kiezen voor een eigen wetenschappelijk onderwijsinstituut, sterker nog, het ligt verankerd in de Kerkorde. Wanneer daar dan wezenlijke problemen boven tafel komen zullen we die als kerken op moeten lossen. De eventuele verlichting van de quotumdruk wordt vrij eenzijdig bij de TU gelegd, terwijl daar de laatste jaren een strak financieel beleid is gevoerd. Het ware beter binnen het totale plaatje een afweging te maken. Dat is nu vrijwel uitgesloten, maar het zou goed zijn wanneer een GS kon afwegen of ze, het wordt maar als voorbeeld gesteld, 1 fte aan de TU wil geven of 1 fte onderbrengen bij DTEG. De kerken zullen niet ontkomen aan prioritering, de vraag is alleen hoe die tot stand gebracht kan worden. Meer concreet wordt de werklust van het steunpunt gemeenteopbouw genoemd. Daar is zes jaar geleden mee gestart met de veronderstelling: zoveel mankracht is er nodig. Kijken we naar de activiteitenlijst van SGO in combinatie met de werkdruk die door deputaten gesignaleerd wordt – hoe ligt dan de verhouding werk versus mankracht? Daar is geen inzicht in – een afweging maken is dan vrijwel onmogelijk. Daar zal een volgende keer beter inzicht in gegeven moeten worden.

Oud beleid moet ingeleverd worden voor nieuw – zo stellen deputaten. Maar is dat aan deputaten ter beoordeling?

In het rapport van de FC staat een aantal aanbevelingen? Wat is de status daarvan?

Positief wordt gewaardeerd dat er een onderzoek wordt gedaan naar het personeelsbeleid binnen de kerken. Gemeld wordt dat de organisaties die in Zwolle werken nog wel wat te doen hebben als het gaat over harmonisering. Vraag is alleen met welke autoriteit deputaten F&B hier te werk gaan. Dezelfde vraag over de autoriteit wordt ook gesteld n.a.v. besluit 6. Waartoe machtigt de synode deputaten hier – en hoe verhoudt zich deze 'macht' van deputaten tot de eigen verantwoordelijkheid van de andere deputaatschappen?

In hun antwoord gaan deputaten eerst in op de plaatselijke initiatieven. Daar is op zich weinig grip op. Het vraagt van deputaten een goede communicatie naar de kerken van hún werk. Daarbij moet aandacht besteed worden aan het belang van de landelijke bijdrage en moet de kerken erop

gewezen worden bij het aangaan van verplichtingen plaatselijk ervoor te waken toezeggingen te doen die uiteindelijk lokaal niet gedragen kunnen worden en dan afgewenteld worden op het kerkverband.

De machtiging die afgegeven wordt aan deputaten moet niet overschat worden. In de meeste gevallen gaat het om onduidelijkheden, hetzij door wijziging in de bemensing, hetzij door zaken die niet goed lopen. Deputaten hebben niet altijd een overzicht van de financiële mogelijkheden. Deputaten F&B zijn dan in staat om te beoordelen of eventuele verplichtingen die aangegaan worden binnen de bandbreedte passen. Nu worden ze soms achteraf met bepaalde zaken geconfronteerd.

Namens de FC gaat Greving nog in op een aantal punten. Het kan zijn dat we het hebben over een fles whisky – maar dan wel een voor alle kinderen ook. We moeten de lastendruk niet onderschatten. Bedenk daarbij dat de landelijke quota slechts een beperkt deel zijn van de gelden die opgebracht moeten worden.

Oud beleid inleveren voor nieuw – dat is uiteindelijk aan de synode om te beoordelen. Maar er is wel regelgeving op dit gebied waar deputaten F&B zich aan hebben te houden. Er ligt hier een spanningsveld. Maar het uitgangspunt is min of meer vastgelegd in de financiële regelgeving – daar zal ook een synode rekening mee moeten houden.

De aanbevelingen die door de FC gedaan worden in hun rapport vormen niet een schaduwcircuit van opdrachten. Het zijn punten die in de bespreking met deputaten F&B aan de orde zijn geweest. Bepaalde punten kunnen in een volgend rapport terugkomen – maar dat is aan deputaten.

Besluitvorming

De besluiten 2 tot en met 16 worden 26 september met algemene stemmen aanvaard.

Vaststelling quota

Bij de bespreking op 3 oktober zijn aanwezig van deputaten de brs. J. Dekens, J. Th. Hendriks, S. Jonker, G.J. Laan, H. Post, H.B. Smit (quaestor) en E. Th. de Vries. Ook de adviseur, prof. Te Velde is aanwezig. Ook deze bespreking wordt geleid door de assessor, ds. Luiten.

Verschillende afgevaardigden geven aan het als erg lastig te ervaren dat eerst de diverse besluiten worden genomen en dat in een later stadium wordt bekeken of daar dekking voor is. Dat kan tot vrij pijnlijke situaties leiden voor deputaatschappen – en voor de PR is het ook niet goed. Is het niet zinvoller om in een eerder stadium, wellicht al bij het begin van de GS, de financiële kaders vast te stellen? Bovendien gaat de synode nu beslissen over het eventueel niet verstrekken van gelden zonder dat de GS betreffende deputaten kan bevragen op de gevolgen van zo'n ombuiging. Een onwenselijke situatie. Bovendien: als de vergadering besluit om € 225.000,-- uit te trekken voor een theologisch missionair medewerker voor deputaten toerusting evangeliserende gemeente, dan weet ze toch de financiële consequenties van dat besluit? Kun je dan twee weken later met goed fatsoen zeggen: we stellen dat geld niet ter beschikking? Daar is toch haast geen bestuurlijke ruimte voor?

De financiële commissie van de synode heeft een rapport inzake de voorgestelde quota op tafel gelegd. Ten opzichte van de voorstellen van deputaten F&B worden enkele bezuinigingen voorgesteld. Ook stelt de commissie voor om alle, pas tijdens de synode ingediende voorstellen met financiële consequenties, waaronder enkele van de TU, af te wijzen. Er is door het deputaatschap M/V geen begroting ingediend. De financiële commissie stelt dan ook voor geen gelden ter beschikking te stellen. De opdracht aan de Theologische Universiteit, die in de besluiten van deputaten M/V besloten ligt, zal dan ook binnen het huidige budget van de TU uitgevoerd moeten worden.

Om binnen een nog enigszins aanvaardbare stijging van de quotumdruk te blijven wordt voorgesteld om enkele, eerder tijdens de synode – onder voorbehoud – aanvaarde financiële besluiten terug te draaien. Met betrekking tot de bekostiging van de TU stelt de commissie voor om een extern onderzoek naar het toekomstperspectief van de universiteit op de langere termijn te laten doen om de strategische ontwikkelingen en financiële haalbaarheid goed te kunnen beoordelen.

Eerste ronde

Enkele afgevaardigden spreken hun waardering uit voor het minutieuze werk van de FC maar vragen zich toch af wat we nu aan het doen zijn. Kunnen we het maken, om na een inhoudelijke discussie

genomen besluiten nu terug te draaien, alleen op grond van financiële overwegingen? En zelfs zonder dat de betreffende deputaten nu aan de discussie kunnen deelnemen? En kunnen we de TU wel allerlei taken opleggen, zonder daarvoor extra budget te verlenen?

Deputaat De Vries stelt dat de deputaatschappen de spelregels kennen. Overschrijdingen van het budget worden niet automatisch aangezuiverd. Deputaten F&B richten zich sterk op de beheersing van de quotumdruk. Daarbij hebben ze geen oordeel over de inhoud van de voorstellen. Dat is aan de synode. Deputaat Post vult aan dat de stijging van de quota velen zorgen baart. De beheersbaarheid van de quota was destijds de aanleiding voor de instelling van een centraal deputaatschap F&B. Deputaten zetten daarom in op de 0-lijn, d.w.z. uitsluitend inflatiecorrectie. Br. Greving is van mening dat heroverweging van besluiten wel degelijk mogelijk is. Steeds is opgemerkt dat inhoudelijke besluiten met financiële consequenties een voorlopig karakter hebben. Eerst aan het einde van de synode is een totale afweging mogelijk binnen de -bekende- financiële kaders. Wat opvalt is dat wel nieuw beleid wordt voorgesteld, zonder daarbij "oude activiteiten" te beëindigen. In de aanloop naar de volgende synode zal goed over de procedure van de financiële afweging moeten worden nagedacht.

Tweede ronde

Bij het begin van de tweede ronde worden de volgende amendementen ingediend.

Br. Walinga stelt voor om voor de borging van het werk van Depin binnen SGO € 5000,-- extra ter beschikking te stellen. Dit met het oog op de afronding van de in ontwikkeling zijnde catechisatiemethode. Ds. Burger stelt voor om de TU 0,2 fte extra te geven met het oog op het rectoraat. Ds. De Snoo stelt voor dat DTEG een extra budget krijgt van met € 45.000,-- en dat dit deputaatschap zelf de afweging maakt tussen de TMW-er en de plannen met betrekking tot het blad ZOUT. Br. Mostert neemt alvast een voorschot op de organisatiediscussie door voor te stellen om het eigen budget van de synode met €10.000,-- te verlagen. Deputaten achten het amendement van br. Walinga niet nodig. In de reserves van Depin is voldoende geld aanwezig. Momenteel is belangrijker dat een en ander goed wordt geïntegreerd binnen SGO. Deputaten gaan ook niet akkoord met het amendement Burger, terwijl ze vragen stellen bij de werkbaarheid van de door ds. De Snoo voorgestelde variant voor het budget van DTEG. Enerzijds wordt opgemerkt door de synodeleden dat we het cijferwerk van deputaten en financiële commissie serieus moeten nemen, zodat ons eigenlijk niets anders rest dan daarmee in te stemmen. Anderzijds zou dat betekenen dat we dan zomaar een streep zetten door na serieuze bespreking genomen besluiten.

Stemming

Aan de hand van de voorstellen, gedaan in het rapport van de FC worden de verschillende quota doorgenomen. Bij de stemmingen komen eerst de voorstellen van deputaten aan de orde en daarna de eventuele amendementen.

Het voorstel om het budget van Depin te handhaven op € 21.400,-- wordt aangenomen (25 voor, 7 tegen, 2 onthoudingen terwijl br. Kruizenga buiten stemming blijft). Het amendement Walinga komt hierdoor niet meer in stemming.

Het voorstel om de gevraagde uitbreidingen van het budget van DTEG niet te verlenen wordt eveneens aanvaard (17 voor, 15 tegen, 3 onthoudingen, waarbij 1 afgevaardigde buiten stemming blijft). Het amendement van ds. De Snoo komt hierdoor niet meer in stemming.

De voorstel om de TUK het gevraagde extra budget niet te verlenen wordt verworpen (16 voor, 20 tegen), evenals het voorstel van deputaten om geen compensatie voor het rectoraat te geven (14 voor, 21 tegen, 1 onthouding). De synode aanvaardt het amendement Burger (23 voor, 11 tegen, 2 onthoudingen).

De synode stemt niet in met de gevraagde uitbreiding van het PR-budget (GSP; 28 voor, 5 tegen, 3 onthoudingen) en het budget voor studie M/V in de kerk (24 voor, 9 tegen, 3 onthoudingen). Deze studie moet te verrichten zijn binnen de aan de TU verleende (extra) budgetten.

De synode aanvaardt het amendement Mostert om te korten op het eigen budget van de synode (19 voor, 15 tegen, 2 onthoudingen). Ook stemt de synode in met het laten vallen van de storting in de projectreserve van ASE (31 voor, tegen 5). Het eenmalige extra budget voor het project Stroom kan worden onttrokken aan de bestaande reserves binnen het deputaatschap.

Akkoord wordt gegaan met een uitbreiding van het budget voor Studiefinanciering (art. 19 KO; 27 voor, 8 tegen, 1 onthouding) en een eenmalige uitbreiding in 2009 van het budget van het deputaatschap herziening kerkorde (allen voor).

Het nieuwe deputaatschap art. 11 KO (GS11) krijgt toestemming een jaarlijks quotum te heffen van € 63.000,- (29 voor en 5 tegen) zonder dat dit quotum tevens het maximum bedrag is dat beschikbaar is voor de generale steunverlening (15 voor, 20 tegen, 1 onthouding).

Het ADC krijgt financiële ruimte om te werken aan de noodzakelijke uitbreiding, waarbij wel wordt opgemerkt dat er een inspanningsverplichting bestaat om andere financieringsbronnen aan te wenden dan het heffen van een verhoogd quotum.

Deputaten F&B krijgen ruimte om de algemene reserve aan te vullen met een bedrag van € 162.000,-. Deputaten krijgen de ruimte om zelf uit te maken hoe dit bedrag over de jaren 2009-2011 wordt verdeeld (allen voor).

In het eerder genomen besluit (GVM), waarbij de kerken de verantwoordelijkheid voor het levensonderhoud van uit de dienst ontslagen krijgsmachtpredikanten overnemen, wordt toegevoegd dat dit alleen geldt wanneer hier geen sprake is van verwijtbaar gedrag (unaniem, 1 afgevaardigde buiten stemming)

Na deze bespreking wordt de aldus geamendeerde quotalist (bijlage 15.2) met algemene stemmen vastgesteld. De preses, ds. Luiten, dankt de leden van de financiële commissie en de deputaten voor hun zorgvuldige en minutieuze werk. Met name worden genoemd de aftredende deputaten Hiemstra en De Vries, mannen van het eerste uur. Ook de quaestor, br. Smit krijgt lof voor zijn sinds de synode van Leusden verrichte werk.

Artikel 144

10-10-2008

Benoeming deputaten financiën en beheer

Op voordracht van het moderamen benoemt de synode de volgende deputaten financiën en beheer:

<i>primi</i>	<i>aftredend</i>	<i>secundus:</i>
J. Cordia, Bunschoten	2017	H. de Boer, Kampen
J. Dekens, Ede	2014	
E.T. Doornbos, Coevorden	2014	
J.Th. Hendriks, Almelo	2011	
S. Jonker, Drachten	2011	
J.G. de Kimpe, Kampen (quaestor)	2017	
G.J. Laan, Almelo	2017	
H. Post, Hattem (s)	2014	

Artikel 145

10-10-2008

Onderzoek quota

Materiaal:

1. rapport financiële commissie GS;
2. aanbiedingsbrief d.d. 18 september 2008 van deputaten financiën & beheer inzake begrotingen en quota 2009-2011 deputaatschappen.

Besluit:

deputaten F&B op te dragen onderzoek te doen naar de omvang van de landelijke financiële lasten binnen de Gereformeerde Kerken (die voor een belangrijk deel via quota van de kerken

worden geheven) en naar ontwikkelingen in het geefgedrag binnen de kerken; daarbij tevens het volgende te bepalen:

- a. waar mogelijk en zinvol betrekken deputaten F&B bij hun onderzoek andere kerkelijke organen en organisaties;
- b. deputaten F&B geven in hun onderzoek aandacht aan gegevens uit de Gereformeerde Kerken en uit andere kerkgemeenschappen. Zij kunnen daartoe indien nodig externe ondersteuning inschakelen;
- c. deputaten F&B dienen aan de volgende synode te rapporteren over hun bevindingen met aandacht voor onder andere kengetallen in relatie tot doelstellingen, financieringssystematiek, methoden van geldwerving en communicatie;
- d. deputaten F&B kunnen voor dit onderzoek beschikken over een budget van in totaal maximaal € 5.000,-- ten laste van de algemene reserve.

Grond:

voor onderbouwing van beleidsontwikkeling in dezen is inzicht nodig in de landelijke inkomsten en uitgaven, geefgedrag en financiële draagkracht binnen de kerken, aangevuld met informatie over deze aspecten op lokaal niveau voor zover daarover informatie te verkrijgen is. Waar mogelijk is normering gewenst.

Bespreking.

Het eerste voorstel dienaangaande komt in bespreking op 26 september 2008. De financiële commissie geeft in overweging een onderzoek te doen naar het financiële draagvlak binnen de kerken voor het geheel van het kerkelijk leven en de daarbij behorende quota.

Prof. Te Velde vraagt zich hierbij af wat je wilt onderzoeken. De hele geefcultuur binnen de kerken? Wat wil je weten en met welk doel? En realiseren we ons dat de uitkomst wel eens desastreus kan zijn? Veel is bekend, onder meer uit de kengetallen van de SKB. Als er gebrek aan draagvlak zou zijn voor de centrale kerkelijke financiering, dan moeten we meer en beter inzetten op de communicatie daarover. Alleen quota opleggen is inderdaad niet stimulerend. De bespreking wordt hierna verdaagd.

Tweede ronde

Op 10 oktober komt het voorstel weer in bespreking. De financiële commissie is er bij de herformulering van de opdracht van uitgegaan dat Deputaten F&B zelf voldoende zicht hebben welke andere organisaties bij het onderzoek kunnen worden betrokken en uit welke bestaande bronnen informatie kan worden verkregen. Ook heeft prof. Te Velde, in vooroverleg met de FC, bouwstenen voor de formulering van het voorstel aangeleverd.

In de bespreking is er nog steeds aarzeling. Wat is het doel? Zoek je naar een maximumbijdrage of wil je juist gaan stimuleren dat er een grotere bereidheid komt om te geven voor het werk in de kerk. Een geestelijke dimensie wordt gemist.

Br. Verkade (FC) antwoordt dat het voorgestelde onderzoek voor deputaten F&B van groot belang is. Vanuit hun verantwoordelijkheid voor de kerkelijke financiën is inzicht in de financiële mogelijkheden nodig. Ook zou dit onderzoek een aanzet kunnen geven om tot bundeling van geldstromen te komen. Want naast de quota zijn er nog meerdere vragen aan de kerken om financiële ondersteuning; het gaat o.a. om particuliere acties. Br. Post (F&B) merkt op dat de spits van het onderzoek is verlegd van "mogelijkheden" naar "geefgedrag". Onderkend wordt dat negatieve gevolgen kunnen ontstaan in de zin zoals prof. Te Velde in de eerste ronde signaleerde. Anderzijds is het moeilijk om met een dergelijk onderzoek positieve effecten te bewerken, hoewel aan dit dilemma in de formulering wel getracht is tegemoet te komen. Het amendement om de gronden waarin het onderzoek mede wordt gebaseerd op binnen de kerken levende gedachten over de (te hoge) quota te laten vervallen wordt overgenomen. De resterende grond geeft voldoende aan binnen welke kaders het onderzoek moet plaatsvinden.

Het aldus geamendeerde besluit wordt daarop aanvaard (7 stemmen tegen)

Artikel 146
Kosten reorganisatie

30-01-2009

Vorstel: commissie organisatie

Materiaal: eindrapport commissie organisatie

Besluit:

1. voor de veranderingen die de besluiten rondom de reorganisatie van de synode (zie art. 151) met zich meebrengen, geen aanvullende budgetten beschikbaar te stellen. Kosten voor nieuwe activiteiten dienen te worden opgebracht uit herschikking of aanpassing van bestaande activiteiten;
2. indien en voor zover op grond van goede argumenten een deputaatschap kan aantonen dat binnen de periode tot aan de volgende synode onvoldoende financiële ruimte kan worden gerealiseerd, kan een verzoek worden gedaan aan deputaten F&B tot incidentele aanvullende steun, tot een maximum van 5% van het totale voor dat deputaatschap beschikbare budget voor de periode tot en met 2011;
3. deputaten F&B de bevoegdheid te geven te beslissen over de toekenning van een aanvullend budget. Dit besluit is bindend. De op grond van het voorgaande beschikbaar gestelde extra steun dient in de jaren 2012-2014 alsnog te worden inverdiend, tenzij de synode anders besluit.

Deputaten ad artikel 11 KO

Artikel 147
Algemene behandeling rapport deputaten ad art. 11 KO

05-09-2008

Vorstel: deputaten ad artikel 11 KO

Materiaal:

1. rapport van deputaten ad artikel 11 KO (hulpbehoevende kerken), inclusief separaat verzonden bijlage Provinciale quota 2004-2007;
2. brief van de Particuliere Synode van Overijssel 2008, gehouden te Emmeloord op 9 januari, met een adhesiebetuiging inzake de door deputaten gedane voorstellen;
3. brief van de Gereformeerde Kerk van Ommen-Noord/Oost d.d. 19 februari 2008, waarin wordt voorgesteld een aanbeveling van classicale deputaten ad art 11 over te nemen, namelijk om het door deputaten voorgestane normbedrag niet af te leiden uit de landelijke gegevens van *Cijfers en Feiten*, maar uit de gemiddelde cijfers van de classiskerken.

Besluit 1:

deputaten aanvullende steun hulpbehoevende kerken (deputaten GS11) te benoemen.

Gronden:

1. door deputaten is voldoende aangetoond dat in de kring van de regionale deputaten de noodzaak van een landelijke aanpak algemeen wordt onderschreven, namelijk om door middel van een landelijke regeling ondersteuning te bieden aan de particuliere synoden die niet langer voldoende financiële draagkracht hebben om aan de toenemende steunaanvragen in haar ressort te voldoen;
2. in de particuliere ressorten waar hulpbehoevende kerken zijn is de zorg voor die kerken goed geregeld, waardoor alleen aanvullende steun nodig is;
3. voor de beoordeling van de financiële draagkracht van de particuliere ressorten en het toekennen van steun is een generaal-synodaal deputaatschap een geëigende vorm.

Besluit 2:

aan deputaten aanvullende steun hulpbehoevende kerken (deputaten GS11) de volgende instructie te verstrekken:

INSTRUCTIE DEPUTATEN GS11

1. Voor 2009 en volgende jaren beoordelen deputaten de financiële draagkracht van de particuliere synoden die een verzoek om aanvullende steun doen en kennen zij een bedrag aan steun toe door middel van een omslag over alle leden van de kerken; deputaten verrichten hun werkzaamheden binnen het vastgestelde budget, dat separaat zal worden toegezonden.
2. Bij het beoordelen van de financiële draagkracht van een particulier ressort nemen deputaten mede in overweging of door de ter plaatse geldende regelingen voldoende aandacht wordt besteed aan de eigen inspanningsverplichting van de kerken die steun ontvangen; deputaten zullen zo nodig handreikingen doen voor het berekenen van normbedragen; ook wordt door hen nagegaan of de steun uitsluitend wordt gebruikt voor de instandhouding van een predikantsplaats en niet (bijvoorbeeld) voor bijzondere projecten of het opbouwen van reserves.
3. Bij het verlenen van steun spelen alle kerkelijke vergaderingen een rol, in die zin dat er sprake zal zijn van een piramidale opbouw: hoe dichter een kerkelijke vergadering betrokken is bij de instandhouding van de erediensten in een hulpbehoevende kerk, des te meer mag van haar een bijdrage worden verwacht; de ressorten Friesland en Gelderland worden voorlopig bij het toepassen van deze regel uitgezonderd, omdat daar vanouds de steunverlening rechtstreeks door de PS-deputaten gebeurt.
4. Een particulier ressort komt pas in aanmerking voor aanvullende steun wanneer door kerkleden in dat ressort reeds een bedrag per ziel wordt opgebracht van € 4,50 (als totaal van het classicale en het particulier-synodale quotum), en de reserve van het ressort dit noodzakelijk maakt.
5. De inning van het quotum en het beheer van de gelden worden op de gebruikelijke wijze opgedragen aan deputaten financiën & beheer (F&B), die tevens zorg dragen voor uitbetaling van de toegekende steunbedragen. De verdere uitwerking van regelgeving en normeringen vindt plaats in overleg met deputaten F&B. Daarbij zal worden betrokken de vraag of na 2011 deputaten F&B volledig met de uitvoering van de steunverlening kunnen worden belast, waardoor dan een afzonderlijk deputaatschap niet meer nodig zou zijn.
6. Deputaten brengen rapport uit van hun werkzaamheden uiterlijk vijf maanden voor de eerstvolgende synode. In het bijzonder wordt daarin, in samenspraak met deputaten F&B, gerapporteerd over mogelijke overdracht van alle taken aan deputaten F&B.

Gronden:

1. de instructie voor het deputaatschap kan beperkt zijn: wat in een lopend systeem goed blijkt te werken hoeft niet te worden veranderd; er is slechts sprake van een uitbreiding 'naar boven': in feite gaat het om de top van de piramide, waarbij de eigenlijke besluitvorming dicht bij de basis blijft: de classis en/of de particuliere synode;
2. hoewel van elke kerkelijke vergadering mag worden verwacht dat zij doet wat zij kan om financieel zelfstandig te zijn is toch gekozen voor het opleggen van een quotum aan *alle* kerken; het uitzonderen van de kerken in het steunaanvragende ressort resulteert in ingewikkelde formules en berekeningen;
3. in twee ressorten is sprake geweest van een andere historische ontwikkeling, waardoor de classis geen actieve rol speelt in het verlenen van steun aan hulpbehoevende kerken; als Friesland en Gelderland dat zo willen laten zijn er geen argumenten aan te voeren die dat tegenspreken.

Besluit 3:

1. alle particuliere synoden van 2009 te verzoeken regelgeving en normering voor steun ad artikel 11 KO in te voeren dan wel de bestaande regelgeving en normering aan te passen aan de door de synode genomen besluiten inzake aanvullende steun;
2. deputaten voor aanvullende steun hulpbehoevende kerken (generale deputaten artikel 11 KO) op te dragen de particuliere synoden en haar deputaatschappen daarbij te assisteren, wanneer daar-

aan behoefte bestaat; zij kunnen daarbij als model hanteren de conceptregeling voor de steun-aanvragen van hulpbehoevende kerken, die deputaten als bijlage in hun rapport hebben opgenomen.

Grond:

bij het toepassen van aanvullende landelijke steun mag van de particuliere ressorten worden verwacht, dat zij in hun besluitvorming in principe dezelfde regels en normen hanteren.

Besluit 4:

de Gereformeerde Kerk te Ommen-Noord/Oost te antwoorden, dat met de aanbeveling van de deputaten ad artikel 11 van de classis Ommen rekening is gehouden in de bespreking van het rapport van de generale deputaten, maar dat de concepttekst van de instructie voor het in te stellen landelijke deputaatschap niet behoefde te worden gewijzigd.

Grond:

ook bij de nu vastgestelde instructie voor het in te stellen landelijke deputaatschap blijft er ruimte voor een 'ter plaatse geldende regeling' die afwijkt van die in andere ressorten; wanneer daardoor de landelijke kas minder zou worden belast verdient dat zelfs de voorkeur.

Besluit 5:

deputaten ad artikel 11 KO te dechargeren onder dank voor hun werk.

Grond:

deputaten hebben de opdracht van de GS Amersfoort-C 2005 voortvarend en nauwgezet uitgevoerd.

Besluit 6:

deputaten financiën en beheer te machtigen tot het heffen van een quotum van € 63.000,-- met ingang van 2009 ten behoeve van steunverlening door deputaten art. 11 KO.

Grond:

voor steunverlening door een generaal deputaatschap artikel 11 KO kan een begin worden gemaakt met het vormen van een buffer en waar nodig verlenen van steun.

Bespreking

Van deputaten zijn bij de bespreking de brs. P. Akkerman, G.J. Laan, M. Nieuwlaat, K. Oosterheert, ds. W. Tiekstra en ds. D.J. Zandbergen aanwezig.

De laatste leidt de bespreking in met een korte toelichting. Hij schetst de achtergrond van het deputaatschap. In Amersfoort-Centrum was de vraag binnengekomen van de PS Gelderland en van de PS Overijssel, met een concreet verzoek om steun. Zo ver ging de synode toen niet, maar de synode benoemde wel deputaten om te zien of er draagvlak is voor een landelijke aanpak. Mocht dat het geval zijn, dan dienden deputaten te komen met een conceptregeling.

Ter uitvoering van de opdracht is er uitvoerig contact geweest met de provinciale en classicale deputaten. Daaruit bleek een vrijwel unanieme voorkeur voor een landelijke aanpak. Daarbij werd de kanttekening geplaatst dat je wat goed werkt niet moet onderuit halen. Ook werd duidelijk dat indien er sprake zou zijn van een landelijke aanpak, het zwaartepunt van de besluitvorming aan de basis zou moeten liggen.

Vervolgens hebben deputaten onderzocht wat de financiële consequenties zouden kunnen zijn. Die blijken de eerste jaren mee te vallen. We praten dan over een bedrag van 50 cent per ziel. Dat heeft

te maken met twee zaken: er is een geringe instroom van kandidaten en in die eerste jaren kunnen de bestaande reserves opgebruikt worden. Vandaar dat op korte termijn het aantal hulpbehoevende kerken niet erg zal toenemen. Deputaten hopen echter op veel kandidaten uit Kampen. Maar ook dan zullen de lasten overzienbaar blijven, omdat, binnen de piramidale opbouw die voorgesteld wordt, de top erg breed is (denk aan een omgekeerde piramide). De kosten worden beter over het kerkverband verdeeld – en daar ging het om.

Deputaten hebben daarom de vrijmoedigheid om voor te stellen een deputaatschap ad art. 11 in te stellen. Er is overleg geweest met de financiële commissie van de GS en met deputaten F&B. Dat overleg heeft er in geresulteerd dat nu voorgesteld wordt om eerst te benoemen voor een periode van 3 jaar. Binnen die drie jaar kan dan nader gewerkt worden aan een zekere uniformering van de regelgeving. Nu is dat per PS of classis nog sterk verschillend. De GS van 2011 kan dan eventuele concrete aanvragen beoordelen en toewijzen en, op voorstel van deputaten, nader beleid en regelgeving ontwikkelen. Dan komt ook de vraag aan de orde, wat deputaten betreft, of het deputaatschap apart moet worden voortgezet of geïntegreerd kan worden met bijvoorbeeld deputaten F&B. De uitvoering van het eigenlijke werk, de uitkering van gelden, zal gebeuren door deputaten F&B.

Noodzaak

Gevraagd wordt naar het doel van de operatie. Deputaten hebben aangegeven dat er draagvlak voor is, maar bestaat er enige noodzaak toe? Kunnen de PS'en dit niet zelf ophoesten? De vraag klemmt temeer als je kijkt naar het quotum: 50 cent. Waar hebben we het dan eigenlijk over?

Of iets al of niet noodzakelijk is is een moeilijk te beantwoorden vraag. Uit de cijfers blijkt dat er grote verschillen in bijdragen per provincie zijn. Verschillen, die op den duur gaan schrijnen. Ook een vraag als: "wat is redelijk?" is niet zomaar te beantwoorden. Het doel is om de lasten te verdelen, niet meer, en niet minder. Daarin zoek je een soort middenweg en zeg je: "wel, als het boven bedrag x uitkomt mag je bij ons aankloppen".

Meebetalen

Interessant punt is de vraag of kerken die steun ontvangen zelf moeten meebetalen aan het landelijk quotum. Immers, je betaalt dan jezelf. Bij deputaten ASE is er voor gekozen om de kerken en PS'en die gesteund worden juist niet mee te laten betalen. De lijn die hier gekozen wordt door deputaten wordt wel gesteund door de vergadering. De vergelijking wordt getrokken met een gemeentelid dat diaconale steun ontvangt. Die steun zal van dusdanig niveau moeten zijn dat de betrokkene ook zelf zijn diaconale taak die hij als christen heeft kan waarmaken. Met andere woorden: hij moet zoveel ontvangen dat hij zelf zijn bijdrage kan deponeren in de collecte bij het heilig avondmaal.

Gelijkheid

Er bestaan op dit moment diverse regelingen. De ene classis eist bijvoorbeeld dat een gemeente minimaal 50 zielen moet hebben voor ze mag beroepen, een andere gaat uit van 100. Er zullen toch eerst algemene criteria moeten worden bepaald voordat tot steun kan worden overgegaan. Gelijke monniken, gelijke kappen – het is een uitdrukking die regelmatig terugkomt in de bespreking. Friesland, aldus afgevaardigde Greving, heeft ruime ervaring opgedaan met dit probleem. Na de Vrijmaking waren er veel kleine kerken en werd veel steun geboden, ook door de PS'en van Groningen en Drenthe. Aangezien feitelijk elke classis hulpbehoevend was, was het nodig om tot uniformering te komen. Zo kwam er een normtraktament – maar vervolgens bleek dat in plaats X in Groningen trouw werd gecollecteerd voor de hulpbehoevende kerken in Friesland, terwijl de eigen predikant een stuk minder verdiende. De PS heeft toen een aantal randvoorwaarden opgesteld: hoe lang kan een gemeente zelfstandig blijven, wanneer mag een combinatie gaan beroepen enz. Voordat een beroep uitgebracht mocht worden, dienden provinciale deputaten ad art. 11 hun goedkeuring te geven. Door deze opzet is het aantal steunaanvragen drastisch teruggelopen. Wanneer je zoiets niet op gaat zetten voor de nu voorgestelde landelijke steun loop je geheid vast. Greving kondigt dan ook aan in de tweede ronde met een tegenvoorstel te komen waarin deputaten opdracht krijgen een uniform pakket aan voorwaarden te formuleren. Wie een toren gaat bouwen dient eerst de kosten te berekenen. Gelet op de geringe bijdrage die nu gevraagd wordt, is er ook wel ruimte voor.

Deputaat Zandbergen verzet zich heftig tegen dit idee. Het gaat inhouden dat een landelijke commissie gaat bepalen wie wel en wie niet mogen gaan beroepen. Daarmee tast je de verantwoordelijkheid van 'de basis' op ongeoorloofde wijze aan. Ook in de contacten met de PS en classisdeputaten is

een en ander maal naar voren gekomen dat de beslissingsbevoegdheid moet blijven waar die ook nu is. Meer dan een eeuw lang is op deze wijze gewerkt. Laten we dat vooral zo houden en niet van bovenaf gaan dirigeren. De idee gelijke monniken gelijke kappen spreekt Zandbergen ook niet aan. Waarom zou een hulpbehoevende gemeente altijd een 'goedkope' kandidaat moeten beroepen? Wellicht is een wat oudere predikant wel veel beter. Dat gaan wij als synode toch niet uitmaken? Laat die beslissing nu alstublieft over aan de classis, met de PS als toetsend orgaan.

Aan het begin van de tweede ronde dient Greving het al omschreven tegenvoorstel in. Hij is van mening dat de synode niet een regeling met een open einde aan mag nemen. Hij wordt daarbij gesteund door Walinga. De angstbeelden die worden geschetst omtrent landelijke sturing herkent de laatste niet. Hij wijst op wat tijdens de synode van Ommen 1993 naar voren kwam toen het ging over ASE: elk bedrag aan generale steun kan door de kerken niet aan iets anders besteed worden. Over het voorstel wordt verschillend geoordeeld. De een wijst op de parallel - ook deputaten gaan bezig met uniformering - de andere wijst op de ontwikkelingen die volop bezig zijn en het landelijk draagvlak. Aanvaarding van het voorstel Greving zou een deel van de opdrachten van deputaten overbodig maken. Immers, dan is reeds vastgesteld dat er landelijke criteria moeten komen. Nu is het meer de vraag óf en zou ja, welke.

Deputaten wijzen, naast hetgeen ze al te berde gebracht hebben richting het tegenvoorstel, op het feit dat bij aanneming ervan nu niets zou gebeuren. Er kan dan geen steun verleend worden aan drie ressorten die daarvoor wellicht in aanmerking komen.

ASE

Verschillende sprekers wijzen er op dat de besluiten die nog genomen moeten worden in verband met deputaten ASE de bedragen ingrijpend kunnen wijzigen. In hoeverre is er contact geweest met ASE? Is het werkelijk nodig om naast de ASE-piramide nu een tweede te gaan bouwen? Kunnen beide niet geïntegreerd?

Er is contact geweest met deputaten ASE – maar beperkt. De vragen die er liggen vanuit met name de PS van het Zuiden en de classis Axel zijn niet ter beantwoording door deputaten ad art. 11. Daar zal de synode zelf een uitspraak over moeten doen. Bij het opstellen van de begrotingen is dan ook geen rekening gehouden met eventuele besluiten op dit punt. Wel moet de vraag gesteld worden of je als synode zomaar kunt stellen: vanaf moment Y bent u geen ASE-kerk meer maar een art. 11 kerk. Die beslissing is niet aan de GS, maar aan de classis.

Financiën

Het is niet de bedoeling, aldus deputaten, dat eventuele provinciale reserves in een landelijke pot worden gestort. Dat geld is van de provincies en daar hebben we af te blijven. Als er gesproken wordt over opmaken van de reserves betreft dat provincies die steun aanvragen.

Het voorstel van deputaten wordt, conform de HR, eerst in stemming gegeven en aangenomen met 18 stemmen voor, 11 tegen en 2 onthoudingen.

Het tegenvoorstel van br. Greving komt hierdoor niet meer in stemming.

Artikel 148

10-10-2008

Benoeming deputaten hulpbehoevende kerken (deputaten GS 11)

Op voordracht van het moderamen benoemt de synode de volgende deputaten GS11:

<i>primi</i>	<i>afredend</i>	<i>secundi</i>
P. Akkerman, Den Haag	2017	A.G. Bruijn, Uithuizen
L.E. Leeftink, Assen	2017	B. Judels, Rijnsburg
J.J. Nieuwenhuis, De Bilt	2017	
M. Nieuwlaat, Nuenen	2017	
K. Oosterheert, Uitwellingerga	2017	
W. Tiekstra, Berkel en Rodenrijs	2017	
D.J. Zandbergen, Zwolle (s)	2017	